

رواق

ویژه فرهنگ و معارف رضوی
سال اول | ویژه نامه ۱۶۴

حجت الاسلام رفیعی
در گفت و گو با قدس مطرح کرد
جلوه های محبت خدا
به پیغمبر اکرم (ص)

خادم الرضا (ع) بودن یعنی
دنبال کردن دغدغه های ثامن الحجج (ع)

۳

تبدیل مجتمع دانشجویی
به قرارگاه واکسیناسیون

۴

توضیحات برادر علامه حکیمی
درباره وصیت های برادرش

۲

موکب های بین المللی
در حریم رضوی

۴

در رواق کوثر حرم مطهر رضوی و با حضور متفکران

مسلمان، مسیحی، کلمی و زرتشتی برگزار شد

نشست بین المللی امام رضا (علیه السلام) و ادیان

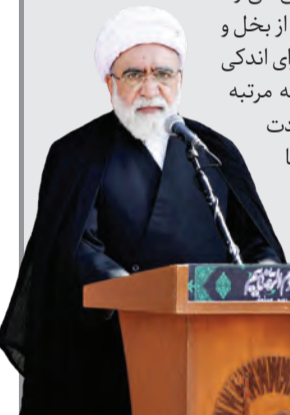

نشست بین المللی امام رضا (ع) و ادیان با تبیین و بررسی عقلانیت و عدالت، زندگی مسالمت آمیز در پرتو دین، مبانی معرفتی و اخلاقی گفت و گوهای ادیانی به چهار زبان فارسی، عربی، فرانسوی و اسپانیایی به میزبانی آستان قدس رضوی در رواق کوثر حرم مطهر رضوی برگزار شد. در این نشست آیت الله دکتر عبدخدايي، نماینده مجلس خبرگان رهبری، غازی حنیفه؛ رئیس مجمع علمای مسلمانان لبنان، آلبرتو گارسا واتسون؛ روزنامه نگار و تحلیلگر از کشور اسپانیا، الپ صغینی؛ رئیس اسقف های کاتولیک منطقه فرزل بقاع لبنان و دکتر میشل کعدی؛ نویسنده و متفکر مسیحی سخنرانی کردند.

همچنین موبد بهزاد نیک دین؛ نماینده جامعه زرتشتیان از اصفهان، دکتر سرویش تریپاتی؛ شاعر هندو، کشیش یوبالیت آلدو؛ نماینده اسقف کلیسای آشوری شرق ایران؛ دکتر دبیزره سقال؛ نویسنده و شاعر مسیحی، دکتر ایلی سرعانی؛ روزنامه نگار مسیحی و مؤسس باشگاه تمدن شرق از لبنان و امیر دوستان؛ نماینده انجمن کلمیسان شیراز از جمله میهمانان این نشست بین المللی بودند.

پانزدهمین نشست بین المللی امام رضا (ع) و ادیان در رواق کوثر حرم مطهر رضوی برگزار شد.

دیگر نترسی و حد تواضع این است که به مردم عطا کنی آنچه را دوست داری به تو عطا کنند». کسی به این مرتبه از تواضع می رسد که در نفسش کمترین علامتی از بخل و حسد نباشد. انسانی که دارای اندکی از این صفت زشت باشد به مرتبه تواضع نمی رسد. سعادت انسان در گرو آشنایی با آموزه های سعادت بخش معصومین (ع) و عمل به این آموزه هاست.

همه خادم الرضایم

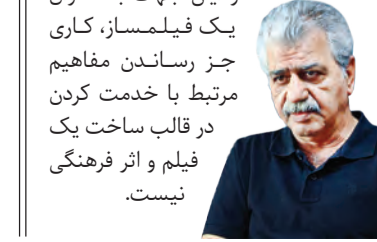
گفت و گو کوتاه با مهدی صباغزاده

برای خادم الرضا (ع) بودن

این کارگردان و تهیه کننده سینما معتقد است برای خادم حضرت رضا (ع) بودن باید نگاه و گفتار و کردار خودمان را با سبک زندگی ائمه معصومین (ع) تطبیق دهیم. همان طور که همه می دانیم و باور داریم، حضرت رضا (ع) با آن وسعت نگاه و مهر و رأفتی که دارند کسی را دست خالی بر نمی گردانند و واسطه دریافت خیر و برکت برای همه متوسلین هستند. راه افتادن حرکت های اجتماعی و فرهنگی مانند پیش «همه خادم الرضایم»، قابل قدرانی است؛ چرا که هدفش رضایت مردم از طریق برطرف شدن مشکلات و گرفتاری ها به دست هموطنان است و این موجب شادی و رضایت خدا و امام هشتم می شود.

صباغزاده می گوید: همین که مردم مشهد به عنوان مجاور حرم حضرت رضا (ع) با خانواده و همشهریان خود به خوبی رفتار کنند و با زائران و میهمانان امام هشتم مدارا کنند، در جهت خادم الرضا شدن قدم برداشته اند. همه باید ببینند که حضرت رضا (ع) و ذریه پاکشان در دوران حیات خود چطور با مردم برخورد می کردند، چگونه کار و زندگی می کردند و حتی با حیوانات چه رفتاری داشتند و آن را الگوی عمل خود قرار دهند.

هر کسی باید ببیند چه کاری از دستش برای رفع بیکاری و گرفتاری امروز همشهریانش برمی آید تا با همدلی و همراهی هم کمی از بار مشکلات کم کنند. اگر نگاه و گفتار و کردار خودمان را با سبک زندگی ائمه معصومین (ع) تطبیق دهیم، راه خدمت کردن را پیدا می کنیم. اگر در همین دوران معاصر، چه مردم عادی و چه مسئولان به زندگی ساده و بی تکلف حضرت امام (ره) نگاه کنند، سرمشق خواهند گرفت. اما وظیفه من در این جهت به عنوان یک فیلمساز، کاری جز رساندن مفاهیم مرتبط با خدمت کردن در قالب ساخت یک فیلم و اثر فرهنگی نیست.

مسلمین با امامت تأمین می شود و نماز، زکات، جهاد و همه این ها با امامت تمام می شود. این یعنی اگر جهاد، حج و سایر عبادات همراه با امام و معرفت امام نباشد ارزشی ندارد، چون به وسیله امام است که دین انسان کامل می شود. ما باید از ائمه اطهار (ع) درس بگیریم و با پیروی از ایشان در زندگی، عمل و گفتار خودمان را به این بزرگواران نزدیک کنیم. نزدیکی به این قله های سعادت و نور جز با عمل به دستوراتشان محقق نمی شود و نباید صرفاً دلخوش به این محبت و اشک ریختن برای اباعبدالله (ع) بود، بلکه باید سخن، سلوک و رفتارمان با آموزه های ایشان تناسب داشته باشد.

وی افزود: امام رضا (ع) در روایتی می فرمایند: «حد توکل این است که با وجود ترس از خدا از هیچ چیز

تولیت آستان قدس رضوی گفت: سعادت انسان در گرو آشنایی با آموزه های سعادت بخش معصومین (ع) و عمل به این آموزه هاست. حجت الاسلام و المسلمین احمد مروی صبح پنجشنبه در مراسم بزرگداشت هفته دفاع مقدس که با حضور جمعی از پاسداران سپاه امام رضا (ع) در صحن قدس حرم مطهر رضوی برگزار شد، گفت: در این گونه مراسم که با یاد ائمه معصومین (ع) گرد هم می آییم باید بهره ای از سخنان و سیره نورانی آن ها ببریم و فقط به نام و ذکر مصیبت آن ها که البته آن هم در جای خودش حائز اهمیت است، بسنده نکنیم. تولیت آستان قدس رضوی با اشاره به روایتی از امام رضا (ع) در شرح مقام امام و امامت بیان کرد: ثامن الحجج (ع) در بیان مقام امامت می فرمایند عزت

تولیت آستان قدس رضوی گفت: سعادت انسان در گرو آشنایی با آموزه های سعادت بخش معصومین (ع) و عمل به این آموزه هاست.

تولیت آستان قدس رضوی:

آموزه های معصومین (ع) رمز سعادت تمدنی است

درباره عبیدالله بن عباس و خیانت بزرگش به امام حسن مجتبی (ع)

بهای سنگین دنیا دوستی

سبب شده بود تا تردیدی در دشمنی وی با آل امیه و معاویه وجود نداشته باشد؛ اما زمانی که امام علی (ع) به شهادت رسید و خلافت امام حسن (ع) آغاز شد، وضع به طرز عجیبی تغییر کرد. امام مجتبی (ع) با تلاش فراوان، لشکری ۱۲ هزار نفری را برای نبرد با شامیان مهیا کرد و فرماندهی آن را به عبیدالله بن عباس سپرد و قیس بن سعد را جانشین وی قرار داد. معاویه ابتدا سعی کرد قیس را که مردی جنگاور و شجاع بود با رشوه یک میلیون درهمی فریب دهد؛ اما قیس پاسخ منفی داد. معاویه این پیشنهاد را برای عبیدالله بن عباس فرستاد و در کمال شگفتی، او نه تنها پذیرفت که به امام مجتبی (ع) خیانت کند و به معاویه بپیوندد، بلکه ۸ هزار نفر از لشکریان امام (ع) را هم که تحت فرمانش بودند، با خود به

خیانت عبیدالله حتی با رسوم عرب هم سازگار نیست؛ چرا که اعراب معمولاً در مورد خاندان خود، تعصب داشتند و از آن ها حمایت می کردند.

محمدحسین نیکبخت | تاریخ اسلام را که مرور می کنی، پُر است از حکایت ها و روایت های حکمت آموز. اینجاست که می فهمی، هر چقدر هم از ایمانت مطمئن باشی، هر قدر که در کارنامه و سابقهات نقاط درخشان و قابل افتخار وجود داشته باشد، باز هم باید حواست را جمع کنی؛ چون برای لغزیدن و بر باد دادن همه آنچه جمع کرده ای، یک لحظه کافی است! در ایام سوگواری دهه آخر صفر و نزدیک شدن به سالروز شهادت مظلومانه امام حسن مجتبی (ع)، می توان یکی از این عبرت های تاریخی را یادآوری و مرور کرد؛ داستان زندگی مردی که سرنوشت او، عبرتی برای آیندگان شد و خیانتش به امام (ع)، همچون لکه ننگی بر پیشانی وی، تا پایان عمر باقی ماند.

فرماندهی که خیانت کرد

عبیدالله بن عباس، برادر کوچک تر عبدالله بن عباس است؛ همان محدث معروفی که لایذ نامش را بارها شنیده اید. پدر آن ها عباس بن عبدالمطلب، عموی پیامبر خدا (ص) بود و خلفای عباسی که پس از امویان به قدرت رسیدند هم، از نسل عباس بن عبدالمطلب بودند. عبیدالله دوران حیات پیامبر خدا (ص) را درک کرد و برخی او را از اصحاب می دانند. هنگامی که امیرمؤمنان (ع) به خلافت رسید، عبدالله و برادرش عبیدالله را به عنوان کارگزاران حکومتی برگزید. عبیدالله در ابتدای کار، از سوی امام علی (ع) به عنوان امیرالحاج انتخاب شد؛ یعنی اداره کننده برنامه های مناسک حج واجب. عبیدالله در چنین سمتی، با نماینده معاویه در مکه درگیر شد و حتی کار به جایی رسید که احتمال جنگ وجود داشت؛ اما با پادرمیانی بزرگان، کار به مصالحه کشید. عبیدالله مدتی بعد از سوی امیرمؤمنان (ع)، فرماندار یمن شد. در همین سمت بود که با هجوم «بُسر بن ارباطه» فرمانده سفاک و خونریز معاویه روبه رو شد. عبیدالله از معرکه نبرد با بُسر گریخت و شخصی به نام عبدالرحمن بن عبدالمدان حارثی را جانشین خود کرد؛ اما او نتوانست در برابر لشکر خونریز بُسر کاری از پیش ببرد و خود و پسرش در این جنگ کشته شدند. لشکر اموی دست به غارت یمن زد و افزون بر آن، بُسر شخصاً دو فرزند خردسال عبیدالله بن عباس را کشت و با نزدیک شدن سپاه امیرمؤمنان (ع)، از یمن گریخت. واقعه کشته شدن دو طفل عبیدالله در این نبرد،

پایان عمر در این شهر ساکن بود. منابع تاریخی درباره اینکه عبیدالله چگونه می توانست هر روز با خاندان پیامبر (ص) چهره به چهره شود و چگونه قادر بود این ننگ را در آن محیط تحمل کند، سکوت کرده اند. عبیدالله، طبق یک روایت در سال ۵۸ قمری و طبق گزارشی دیگر، در سال ۷۸ قمری درگذشت. اگر تاریخ دوم را به عنوان زمان درگذشت وی بپذیریم، باید بگوییم که او در دوران زندگی خود، شاهد شهادت مظلومانه امام مجتبی (ع) و سیدالشهدا (ع) بود، اما در هیچ موردی، از عبیدالله بن عباس سخنی مبنی بر اعتراض یا هر واکنش دیگری نقل نشده است.

چرا چنین شد؟

خیانت عبیدالله حتی با رسوم عرب هم سازگار نیست؛ چرا که اعراب معمولاً در مورد خاندان خود، تعصب داشتند و از آن ها حمایت می کردند؛ چنان که عموم بنی هاشم، حتی آن ها که در کسوت مسلمانی نبودند، از پیامبر خدا (ص) حمایت کردند و در این بین، تنها ابولهب بود که چنین رفتاری از خود بروز نداد. آیا عبیدالله هم مانند عمویش ابولهب بود؟ قاعدتاً جواب ما به این سؤال منفی است؛ عبیدالله شهادتین بر زبان رانده و در کنار امیرمؤمنان (ع) مجاهدت هایی هم کرده بود و با عمویش ابولهب که از پایه با اسلام و مسلمانی دشمنی می ورزید، فرق داشت. به نظر می رسد آنچه عبیدالله را به این دام هولناک کشاند و حاضر شد نه فقط با دشمنان مولایش، بلکه با قاتلان دو طفل خردسالش همنشین و هم سفره شود، ریشه در راحت طلبی و فراری بودن او از زهد داشته باشد.

«ابن واضح یعقوبی» مورخ نامدار مسلمان، در «تاریخ یعقوبی» به این نکته اشاره می کند که عبیدالله مردی مرفه و راحت طلب بود و نمی خواست این راحتی را با چیز دیگری معاوضه کند. زهد امام مجتبی (ع)، برای کسی که راحت طلب بود و با دنیا رابطه خوبی داشت، چندان قابل پذیرش نبود و همین مسئله سبب شد که دست به چنین اقدامی بزند و حتی خون فرزندانش را نادیده بگیرد. نباید از یاد ببریم که عبیدالله بن عباس، نه نخستین نمونه تاریخی از این قبیل است و نه آخرین آن؛ همه ما و به ویژه آن ها که مقام و موقعیتی دارند، باید حواستان به دنیا و فریب هایش باشد که امام علی (ع) فرمود: «حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ».

منبر مجازی

با ظرف تمیز بیا!

رواق | در دومین روز از سلسله جلسات پرسمان دینی حرم مطهر رضوی پرسشی با عنوان «چه کنیم تا حس و حال معنوی ما در زیارت بیشتر شود» مطرح شد که حجت الاسلام و المسلمین احمد امین نیا؛ کارشناس مذهبی در این خصوص گفت: «قطعاً برای فرد تشنه، نوشیدن آب در ظرف تمیز مهم تر است تا اینکه آب در ظرفی باشد که جنس خوبی دارد اما کثیف است... برای زیارت اول باید تشنه بود و بعد با ظرف تمیز در پی رفع تشنگی برآمد.

برای آمدن به حرم سه ظرف تمیز نیاز داریم؛ قبل از ورود به حرم استغفار کنیم و ذکر بگوییم، نگاه را کنترل کنیم و زبان را مواظبت کنیم ... یعنی ظرف زبان باید تمیز باشد؛ زیرا قرار است با آن به امام سلام دهیم با این زبانی که فحاشی، توهین و غیبت کرده آیا می توان سلام کرد؟ این ظرف آلوده می تواند لایق جواب سلام پاک امام باشد؟ ... ظرف چشم را هم باید پاک نگه داشت اگر قرار است چشم به نور ملکوت حضرت رضا (ع) منور شود و دل و روح و قلب و روان انسان را نورانی کند این اتفاق، چشم پاک می خواهد... امام علی (ع) می فرمایند «الْقَلْبُ مُصْحَفٌ الْبَصَرُ» دل، کتاب نوشته شده چشم است ... دل را نگذاریم هوایی شود باید امیر نگاهمان باشیم و برای خودمان ارزش قائل شویم.

دل، سومین ظرفی است که باید پاک شود؛ این مهم است که بدانیم گوشه دلمان کینه، کدورت، نفاق و نفرت و حسادت لایه کرده یا نه؟ با این دل خراب و آلوده که نمی شود حال و هوا و حس معنوی داشت... ظرف دل، چشم و زبان را باید پاک کرد و پس از آن به زیارت مشرف شد... در راز و نیاز و مناجات با امام رضا (ع) بخشی را به وسیله دعا های وارده ارتباط بگیریم؛ مثلاً امین الله، جامعه کبیره ... بخش دیگر را به دل و زبان و عقیده و فرهنگ خویش بسپارید. یعنی خودمانی با آقا صحبت و درد دل کنیم... به مکان های مقدس که مشرف می شویم باید متواضع باشیم دست خالی بیاییم تا دست پر برگردیم، به عبارتی در محضر خدا و اولیاء الله هرچه خاضع تر باشیم حال دل بهتر می شود».

